

29.12.23р. 11гр. укр. мова

Доброго дня! Тема уроку. Прості ускладнені речення.

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:
moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Перегляньте відеоурок. Просте ускладнене речення. *Частина 1.*
<https://www.youtube.com/watch?v=zfwSEfIDP8k>

● **Перегляньте відеоурок.** Просте ускладнене речення. *Частина 2.*
<https://www.youtube.com/watch?v=v6er7DfgHjY>

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Завдання та вправи для самоконтролю

1. Знайдіть однорідні члени. Визначте, якими членами речення вони є і як виражений зв'язок між ними. Поясніть наявність або відсутність розділових знаків при однорідних членах.

I.1. У селі бігли з дворів назустріч чумакам дівчата, діти, поважні діди з палицями (С. Васильченко). 2. Крижина добра, важка, товста, міцна (В. Винниченко), 3. Я весь час тремтів від напруження, від втоми, від переляку (В. Нестайко). 4. В борозні, у зерні, у колосі я батьківський слід пізнаю (М. Сингаївський). 5. Музика лине в глибину небес плавно, велично, гармонійно (Я. Гримайло). 6. Тут будуються не притулки якісь, а будинки (М. Коцюбинський). 7. Ніч темна, але тиха (І. Нечуй-Левицький). 8. Сама б учила, так не знала (Т. Шевченко). 9. Усмішка гостра, а однак сумна (Леся Українка). 10. Тече вода в синє море, та не витікає (Т. Шевченко). 11. В піснях і труд, і даль походу, і жаль, і усміх, і любов, і гнів великого народу, і за народ пролита кров (М. Рильський). 12. Чорніє поле, і гай, і гори... (Т. Шевченко). 13. З-поміж верб, та груш, та яворини чорні стріхи глипають, нагнувшись (І. Франко). 14. Лиш кілька стригунців не хочуть ні вівса, ні сну, ні супокою (М. Рильський). II. 1. Наука вимагає жертв і великої любові (О. Копиленко). 2. Тут небо синє й сині очі у затурбованих людей (Б.-І. Антонич). 3. На ходу Соломія висмикувала стебло або корінь водорості (М. Коцюбинський). 4. Почепив на дротинці казанок із водою і вари собі куліш, галушки чи кашу

(Г. Тютюнник). 5. Село купається в теплі, сонці, мідному передзвоні та веселому співі веснянок (М. Стельмах). 6. Сядем тут, відпочинемо, друже, розіславши на камінь шинель (Остап Вишня). 7. Дідько не дідько, людей таких рідко (Народна творчість). 8. Попідтинню сіромаха і днює й ночує (Т. Шевченко). 9. Вона стояла ні жива ні мертва (І. Нечуй-Левицький). 10. Він стояв ні в сих ні в тих (Л. Костенко). 11. Ні бе ні ме ні кукуріку (Народна творчість).

2. Знайдіть відокремлені й невідокремлені узгоджені означення, поясніть розділові знаки при них.

I. 1. То був тендітний, бліденький підліток, мало схожий на сільських хлопчаків (В. Земляк). 2. Він продовжував із Савкою свою розмову, образливу і гірку для нас (О. Довженко). 3. Цвіте земля, задивлена в свободу (Л. Костенко). 4. Жнива щороку мали свою пору, освячену святами, овіяну піснями (У. Самчук).

II. 1. Мирослава обтерла сльози зі своїх очей і повним любові поглядом глянула на Максима (І. Франко). 2. Поливані без перерви схили поволі вкривалися рівним, немов виточеним шаром блискучої слизької криги (Я. Качура). 3. Освітлені сонцем схили світяться смарагдом (В. Шевчук). 4. Обліплений снігом, берест так злився з усім білим навколишшям, що Сашко відразу його не помітив (М. Вінграновський). 5. Втомлений боротьбою зі скелями, Дніпро розправляв та гладив тут свої збиті у водоскрутні води й розстилав їх широкою рівною блакитною пеленою (А. Коптілов). 6. Юра проходить крізь зарослі, лице попечене кропивою, руки подряпані в кров, штанці і панчохи пошматовані. Але, задиханий і знесилений, Юра спиняється тільки під самим муром (Ю. Смолич). 7. Ніколи ще не було в нього учнів таких цілеспрямованих і працюючих. 8. Тимко стояв перед ним задиханий і гнівний (Гр. Тютюнник). 9. Сонна дитина тихо лежала перед нею розхристана, розкидана (Панас Мирний). 10. Малий Мирон один сидить спокійний, майже веселий (І. Франко).

3. Перепишіть. Поставте коми лише між словами, пов'язаними сурядним зв'язком, та виділіть з обох боків комами лише ті слова, що стоять поза граматичним зв'язком.

I. 1. У небі сонце і весна і журавлиний крик (О. Підсуха). 2. І дивиться на обриси планети висот космічних перший космонавт (Л. Дмитерко). 3. Осінній холодок над спраглою землею шатро гаптоване широко розіп'яв (М. Рильський). 4. Скупе проміння осіннього сонця самотньо відсвічує немичною прозолотою на білому тілі беріз (О. Донченко). 5. Під самою хатою росли червоні білі рожеві маки (І. Нечуй-Левицький). 6. Над ганком висіли важкі кетяги пов'язаної в пучки калини (М. Стельмах). 7. Без мови рідної юначе

й народу нашого нема (В. Сосюра). 8. Гірських вершин досягають на жаль не тільки орли (О.Довженко).

II. 1. Ми в боротьбі пройшли крізь бурі і негоди і творимо життя незборне, молоде (В. Сосюра). 2. Краю мій. Люблю я тебе вдень і вночі вранці і ввечері і не знаю краю своєї любові (Панас Мирний). 3. Сонце обливало землю рожевим світом і ніжно цілувало тисячами своїх гарячих іскорок (Панас Мирний). 4. Дівчата підбирали викопані буряки і, обрізавши гичку складали в купи (О.Доменко). 5. Іноді глибоку тишу порушує стукіт дятла чи шерех збитої білкою кедрової шишки (О. Донченко). 6. Вузька стежечка щезала часом серед кам'яної пустині або ховалась під виступом скелі (М. Коцюбинський). 7. Старий батько сидить коло хати та вчить внука маленького чолом отдавати (Т. Шевченко). 8. Тече вода в синє море та не витікає (Т. Шевченко).

4. Розставляючи пропущені розділові знаки, випишіть речення зі сполучником та (та й) у такому порядку: а) прості речення з однорідними членами, б) складні речення. Уставте, де потрібно, пропущені літери, апостроф.

1. Старому та слабому годи, як малому. 2. Сало гамкнув та на kota зв...рнув. 3. Пр...рівняв св...ню до коня та шерсть не така. 4. Пішов глеч... к за водою та й пропав там з головою, 5. М...яко стеле та твердо спать. 6. Зліз кіт на сало та й кр...чить: «Мало!» 7. Чує кіт у глеч...ку молоко солодке та морда коротка. 8. Вийшли ж...нці в полежати та й забули с...рпи взяти. 9. У Сірка очей позичив та й байдуже! 10. Зароби кривно та і з...їж певно. 11. Слова ласкаві та думки лукаві. 12. Розуму палата та ключ від неї загубл...ний. 13. Ліпше без в...чері лягати та без боргів уставати. 14. Не лінився рано вставати та змолodu більше знати. 15. Не журись та за діло б...рись. 16. Намірся та не вдар. 17. Він би і рад косити та нікому косу носити (Народна творчість).

5. Перепишіть, розставляючи пропущені розділові знаки. Уставте, де потрібно, пропущені літери, апостроф, розкрийте дужки.

1. У п...чі щось бухнуло заш...піло зас...чало (М. Коцюбинський). 2. Індик крут...ться та дметься іволга л...тить сміється. Мавпа пл...гає стр...бає мишка з норки виглядає (О. Олесь). 3. Ну, та бабуса хоч і була замотана в хустку а показала себе молодчиною (В. Винниченко). 4. І в передпокої і в кор...дорі було тихо (Ю. Смолич). 5. На зорі зад...вивсь хлопчина але своєї (не) знайшов (В.-І.Антонич). 6. Беркути (ні) коли (не) сплямують (ні) своїх рук (ні) свого сер...я підступно пролитою кров...ю! (І. Франко) 7. Гуртом вибігли серни потр...мтіли на тонен...ких ногах та й почали щ...пати траву (М. Коцюбинський). 8. По діброві вітер вис гуляє по полю край дороги гне тополю до самого долу (Т. Шевченко). 9. У в...лике м...стецтво вступав хоч і

од...ржимий бажан...ям матер...ально підтримати враз збіднілу сім...ю але й безмірно закохан...ий у муз... ку Іван Алчевс...кий (А. Шелест). 10. Більше (не) міг сказати (ні) один (ні) другий (І. Франко). 11. Любіть травинку і тваринку і сонце завтрашн...го дня в...чірню в поп...лі жаринку шляхетну інохідь коня (Л. Костенко). 12. Садок був (не) величкий але рясний. Тут були яблуні сливи вишні (Б. Грінченко). 13. Оксен Гамалія (ні) дась (ні) взять у свого батька вдався (Гр. Тютюнник). 14. Вже (не) тільки в очах а й на її обезкровленому облич...і проход...ть тінь надії (М. Стельмах). 15. Усе міняється оновлю...ться рветься у ранах кров...ю сходить з туги в груди б...є замулю...ться мулом порохом б...реться а потім знов з...леним(з) під з...млі встає (П. Тичина). 16. (Не, ні) марної слави (не, ні) сміху пустого я сліз буду в світі шукати (Леся Українка). 17. А колись над містечком стояло хоч і вбоге але ясне й ласкаве сонце (М. Хвильовий). 18. Другого дня пр...томилась я дуже та й сіла ...почити в холодку під в...рбою (Марко Вовчок). 19. (Не, ні) Богу свічка (не, ні) чортові ладан (Народна творчість).

6. Перепишіть, розставляючи пропущені розділові знаки. Уставте, де потрібно, пропущені літери, апостроф, розкрийте дужки.

1. На стр... мкім пр... ірку відділен...ім від інших страшними дебрями порослім густо в...личезними буками та смереками покритім ломами й обвалищами дерев було віддавна головне легов...ще медведів (І. Франко). 2. Івже забута Богом і людьми живе Маруся в захистку зими (Л. Костенко). 3. Освітлені вибухами водяні смерч... від мін та снарядів розт...нали пільму (О. Довженко). 4. Марина мовчки дивилася на чоловіка променистими оч...ма сповнен...ими безмежного щастя (А. Шиян). 5. Ген килим витканий із птиць летить над морем (Л. Костенко). 6. Пригнічена такими думками ходила Олена, як побита (не) обзивалася (не, ні) до кого й словом (Гр. Тютюнник). 7. Обабіч дороги рівної ак...уратної і припорошен...ої чистим білим снігом чорніли страшні й потворні згарища (Ю. Смолич). 8. Окрил...ні своїм блискавичним успіхом панове ротмістри (від) разу вдарили на замок (Я. Качура). 9. Софія впала на землю притулила ч...ло до сплетен...их вузлом рук і (не) втішно (по) дитячому заридала (М. Стельмах). 10. Увесь мокрий але з лицем роз...ясненим радіст...ю вискочив Максим із плоту на берег і кинувся до ніг батькові (І. Франко). 11. Вітер розгулювався холодний пронизл...вий (О. Гончар). 12. Захоплен...ий своєю змаганиною з конем Сивоок не зауважував безліч... подій і речей, які його оточували (П. Загребельний).

7. Знайдіть відокремлені обставини, виражені сполученням іменників із прийменниками, поясніть розділові знаки при них.

1. Сікач, незважаючи на свою чималу вагу й короткі ноги, дуже прудко бігає (Остап Вишня). 2. Слово зробило людину Людиною. Не знаряддя праці (й мавпа, всупереч твердженню Дарвіна, ним може користуватися), а саме Слово (П. Мовчан). 3. Причиною була тут особлива здібність Карповича до практичних справ, якою, попри всі намагання, не відзначався Іван Іванович (І. Багмут). 4. Наперекір суховіям та чорним бурям, повсюди йде вона [біла акація] за людиною, заходячи аж сюди, до самого Мертвого моря, де, крім солі, вже ніщо не росте (О. Гончар). 5. Обставини, виражені іменниками із прийменниками, відокремлюються залежно від їх поширеності, смислового навантаження, стилістичної функції (Підручник). 6. Отруйні опеньки, на відміну від їстівних, не мають на своїй ніжці білого кільця. 7. Малий не ждав напасті, не готувався до опору, але й не розгубився, знаючи, що порятуватися може тільки завдяки самому собі (П. Загребельний). 8. Чи то під впливом прощання й Соломіїних сліз, чи внаслідок реакції по пережитих турботах, його огорнув жаль (М. Коцюбинський). 9. Моя господиня віддала мені цю хату за 15 р., хоч я сама бачу, що, згідно з тутешніми звичаями, вона варта 20 р. (Леся Українка). 10. Я й сама, як той барометр, то падаю, то здіймаюсь духом відповідно станом погоди (Леся Українка). 11. Це були гамазеї, де переховувався недоторканий запас зерна на випадок неврожаю чи якогось стихійного лиха (О. Донченко).

8. Перепишіть, розставляючи пропущені розділові знаки. Укажіть, у яких реченнях допускається варіантність у їх уживанні. Уставте, де потрібно, пропущені літери, апостроф, розкрийте дужки.

1. Освіту у зв...язку зі слабким здоров...ям Леся ро... почала дома. 2. (Не) зважаючи на відсутність систематичної шкільної освіти поетес...а вже в молоді роки була людиною всебічних і глибоких знань. 3. Вона володіла крім української і російс...кої німецькою француз...кою англійс...кою італійською польською бол...гарс...кою грец...кою і латинс...кою мовами. 4. За допомогою брата Михайла Леся Українка створює молодіжний літературний гурток «Плеяда» але з причин ідейних незгод між учасниками цей гурток ро...пався. 5. У 1904 році виходить із друк... нове видан...я поезій Лесі Українки «На крилах пісень». (Що) правда завдяки царс...кій цензурі туди не ввійшов ряд революційних поезій. 6. Поезія Лесі Українки (на) відміну від переважної більшості (того) часних віршів познач...на бад...ріст...ю й опт...мізмом. 7. Поетес...а всупереч настроям самотності втоми і смерті прокл...нає руки що «звикли у неволі носити кайдани ржаві та важкі». 8. Вона закликає ві...дати для борот...би все навіть і власне жит...я: «Хай я загину та хай сяє мило над людьми сонцем правда і надія!». 9. Завдяки високій поет...чній техн...ці майстерному володін...ю формою поетес...а досягла незвичайної еф...ективності в

застосуван...і образної системи включаючи побудову метафор порівнян...ь використай...я еп...тетів. 10. Варто прослідкувати якими означеннями вона наділяє імен...ик «слово» залежно від його призначення. Ось яких еп...тетів уживає поетес...а до слів революційної активної дії: слово — огнисте, палке, г...ряче, одважне, напс.не кров...ю серця, крилате. На прот...вагу цьому на означен...я слів пасивного застосування Леся Українка вживає протилежні за своїм (емоційно) ідейним звучан...ям тропи: слова — даремні, журливі, нудні; німий, холодний, дивний труп слова. 11. Шевченко Франко Старицький Глібов Щоголів усі ці поети використовували в своїй поезії пейзаж відповідно до свого хист... й ідейних уподобан...ь. 12. Як і в усій творчості в пейзажній лір...ці зокрема в зображенні моря поетес...а впроваджувала оптимістичні світлі тони. 13. Вона бажала пі...креслити що справжній поет який володіє «у крицю закован...им міцно узбро...ним вірш...м» мусить мужньо попри всі перешкоди нести світло правди і визволення в народ. 14. Образи «Лісової пісні» взяті Лесею Українкою з фольклор... наприклад із народних легенд повір...їв пісень не механічно (За книгою А. Каспрука «Леся Українка»).

9. Знайдіть обставини, виражені дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами, поясніть розділові знаки при них.

1. Отак сплелись життя і пісня, переливаючись в одне (Б.-І.Антонич). 2. Сонце, досхочу накупавшись у хмарах і блакитних ополонках, струсонувало на сніги вінець проміння, кинуло на небосхил бузкові барви і легко впаялось у промерзлий край землі (М. Стельмах). 3. Натрудившись у квітні, перецвівши у маю, йдуть дерева передлітні в повінь лагідну свою (М. Рильський). 4. Плавці мчали до берега, захлинаючись водою, пробиваючись крізь кригу (Ю. Яновський). 5. Дівчина, стрепенувшись, підвела голову (О. Гончар). 6. Одарка як різала ножем хлібину, притиснувши до грудей, так і держить її отетерівши (Гр. Тютюнник). 7. Знітившись, я стаю на поріг (М. Стельмах). 8. Раділи люди встаючи (Т. Шевченко). 9. За вікном розсипаючись котилась зоря (М. Стельмах).

10. Знайдіть уточнюючі, пояснювальні та приєднувальні члени речення, поясніть розділові знаки при них.

1. На сажень від кущів ріс тоненький, у дві хлопчачі руки завтовшки, бересток (В. Винниченко). 2. У нього [селезня] на крилах темно-синє, з перламутровим відблиском, пір'я, дві білі подушечки на щоках — бакенбарди (В. Близнець). 3. До нього прийшов особливий, навіть не дуже великий, жаль (В. Шевчук). 4. Там, над Россю, стоїть одна висока скеля (І. Нечуй-Левицький). 5. Біля тих дверей на східцях і далі, майже до шосівки, стояла нерушна, мов нежива, черга

(В. Шевчук). 6. На лівому боці яруги, на відлозі, сліпучо-біла товчениця пісків, зелений полиск густого шелюжиння (Гр. Тютюнник). 7. На другий день, рано-вранці, Чіпка пішов до Грицька (Панас Мирний). 8. Другого дня, в понеділок, не було й панщини (І. Нечуй-Левицький). 9. Тієї ж ночі, перед ранком, замкова сторожа випустила із замку сварливого нетерплячого хорунжого із двома гусарами (Я. Качура). 10. Ми ходили групками, плече в плече, і тихо, але схвильовано розмовляли (Ю. Смолич). 11. Їдете ви компанією, тобто колективом, так — чоловіка з п'ять, бо дика качка любить іти в супову каструлю з-під колективної праці (Остап Вишня). 12. У всьому людському я хочу шукати красу, себто істину (О. Довженко).

11. Перепишіть, відокремлюючи комами обставини, виражені дієприслівниками й дієприслівниковими зворотами.

I. 1. Під вітром вгинаючи лінії прості повис нерухомий за вікнами дощ... (Є. Плужник). 2. Вони стояли мовчазні вдивляючись в далеке минуле своє і своїх батьків і линучи думкою в майбутнє (О. Довженко). 3. З людьми буває часто так, що добре знаючи колишнього події вона сучасності ні в зуб не розуміє (М. Рильський). 4. Лиш хто народу рідного не любить, піде по світу тихим жебраком і просячи до щастя шлях загубить (Д. Павличко). 5. Троянці в човни посідавши і швидко їх поодпихавши по вітру гарно поплили (І. Котляревський). 6. Старий підводиться і не прощаючись іде, зникає десь внизу за курганом (О. Гончар). 7. Він дивився на стовп сонячного проміння, що прoderшись крізь вікно ліг на стіни чотирма золотими плямами (М. Коцюбинський). 8. Літак помалу рушив з місця і пружно погойдуючись на товстих шинах коліс поїхав по зеленому полю аеродрому (В. Собко).

II. 1. Грає сонце промінцями, білий сніг стає струмками, і співаючи струмки шлях знаходять до ріки (М. Стельмах). 2. Виблискувала в лузі річка і звиваючись губилася в зелених шатах надбережного гаю (А. Шиян). 3. Блакитний час прикинувшись водою тече в піщаних, чистих берегах (Є. Гуцало). 4. Веслує літо в хмарну оболугу по заводях просмоленим човном, і натомивши у мандрівці ноги лягає день спочити за горбом (Є. Гуцало). 5. Сонях дістав із грудей золотаве, задимлене серце і закохавшись у ластівку ластівці віддає (Є. Гуцало). 6. Іван з жахом побачив, як виткнувшись з-за галузок застряли головами бородаті цапи (М. Коцюбинський). 7. Зозуля не тільки кує, а захопившись ще й хававкає (О. Донченко). 8. Про журавлів ти більше не співала, а серцем відчуваючи грозу хапливим рухом крадькома втирала солону, теплу і гірку сльозу (Л. Дмитерко).

12. Знайдіть відокремлені обставини і виділіть їх комами.

1. Бійці сиділи деякий час задумавшись. 2. У цих міжгір'ях особливо вночі дуже легко було заблудитись. 3. Міст перегорівши з гуркотом повалився в воду. 4. Незважаючи на таку рань було зовсім тепло (О. Гончар). 5. Та сказано йому, що князь приймає тільки почавши од дванадцятої години (І. Нечуй-Левицький). 6. А Чіпка наперекір світові й людям якийсь веселий, радий (Панас Мирний). 7. Микола замість панського лану вийшов на своє поле (І. Нечуй-Левицький). 8. Захід погас не розгорівшись (О.Донченко).

13. Перепишіть, виділяючи відокремлені члени речення.

1. Любов до вітчизни починається з любові до берізки біля рідної хати, до стежки на городі втоптані дитячими ногами (М. Рильський). 2. Дніпро внизу розлитий сяє, грає, котить води (М. Рильський). 3. У Моринцях в Шевченковім краю хай буде вік благословенна хата така убога і така багата (Т. Коломієць). 4. Не називаю її раєм тієї хатиночки у гаї над чистим ставом край села (Т. Шевченко). 5. Греблею йшла череда і здіймаючи куряву ревла та мекала (М. Коцюбинський). 6. Димок від розкладених на землі вогнищ прозорими струмочками здіймався до блакитного неба (М. Коцюбинський). 7. Один-однісінький серед морської рівнини бовваніє крейсер вдалині, і крім нього ніде ні паруса, ні катерка (О. Гончар). 8. Озеро схоже на велетенську пласку чашу (Є. Гуцало).

14. Знайдіть вставні слова і речення, виділіть їх комами.

I. 1. Мабуть то й буде ідеальне суспільство майбутнього, коли потребою для кожної людини стане робити для іншої тільки щось добре, приємне, корисне, може навіть самопожертвоне (О. Гончар). 2. Не можна кажуть людині помолодшати, а подобрішати завжди можна (О. Гончар). 3. Всяке трапитись може на довгій віку (О. Підсуха). 4. Ти мене, кохана, проведеш до поля я піду — і може більше не прийду (М. Рильський). 5. Невже і справді неминучість є у чергуванні радості і лиха (Л. Первомайський). 6. Справді краще в ріднім краю хоч і кості положить, ніж в чужині в супокою, хоч би і в достатку жить (І. Франко). 7. Трудно розказати, для чого власне нам потрібна мрія і що вона таке, та певне в світі ніхто живий без мрії не прожив (Леся Українка). 8. На жаль світ побудований так що щастя людства здобувається ціною чийхсь страждань (О. Довженко).

II. 1. Треба хліба людині й металу треба музики і п'єдесталу, та мабуть над усе до загину треба віри людині в людину (В. Забаштанський). 2. Здається гори перевертав би й не чув втоми (М. Коцюбинський). 3. Виходить немає нічого не

можливого для людини, її розуму й сили (С. Голованівський). 4. Ідуть дівчата в поле жати та знай співають ідучи (Т. Шевченко). 5. Може ви чули, як пахне земля? (Т. Масенко) 6. Я люблю, як буває осінню пахне яблуками у хаті (А. Малишко). 7. День побратався нарешті з погодою, в небо підніс малинові знамена (А. Малишко). 8. Чисте небо не налягало на гори, а навпаки своєю високою легкою синявою довершувало, гармонійно доповнювало їх (О. Гончар).

Домашнє завдання

- Виконайте запропоновані завдання вправ

1. Знайдіть вставні слова і словосполучення, визначте їх значення та поясніть розділові знаки при них.

1. І справді, француз Боплан приклав тут усього свого досвіду, щоб зробити Кодак неборимою фортецею (А. Коваль). 2. Голуб, видно, втихомирився й заснув (У. Самчук). 3. Кінь, здається, зупинився біля її хати (М. Стельмах). 4. Марко ніколи не бачив на материнім виду таких крихитних сліз, напевне, старість чи лихоліття здрібнили їх, як здрібнювали все на світі (М. Стельмах). 5. Здавалося, так і треба (У. Самчук). 6. Тепер повернули, без сумніву, до лісу (В. Близнець). 7. Мабуть, нема уже на світі правди! Мабуть, вона уже за море утекла! (Є. Гребінка) 8. Повиймавши хліб із печі, Катря оце вже, либонь, і вправила була (А. Головка). 9. Може б, та щира, гарячая мова зломила зиму! (Леся Українка) 10. Батько, звісна річ, відвідав приятеля в лікарні й спитав, чи в нього на складі все гаразд (В. Шевчук). 11. Хм, коли по зросту судити, невелика в нього доля, але, видать, проворна (М. Стельмах). 12. У мене душа, було, піснями аж бринить (Л. Костенко). 13. Це як, скажімо, вірувати в Бога і продавати душу сатані (Л. Костенко). 14. Небо, очевидно, захмарене, бо на ньому ані вогника (В. Шевчук). 15. На щастя, Федько не може чути ніяких порад і щасливо добирається до берега (В. Винниченко). 16. Через це я, на велику втіху батьків, повернувся до Житомира (В. Шевчук). 17. Найдовше стояв Сіроманець перед будинком Чепіжного, але й Чепіжного, на його превеликий жаль, не було на цей раз вдома (М. Вінграновський). 18. У мене, недавно на городі Червона Рожа зацвіла, і треба ж, на біду, край неї Хміль пустився! (Є. Гребінка)

2. Знайдіть звертання, поясніть розділові знаки.

1. Що, братику, посієш, те й пожнеш (Л. Глібов). 2. Любая, милая, чи засмучена ти ходиш, чи налита щастям вкрай? (П. Тичина) 3, Куди ти мчиш, куди летиш, моїх поривів птице рання? (А. Малишко) 4, Яка ж гірка, о Господи, ця чаша (М. Зеров). 5, Ой хлопче, хлопче, ти в одчаю красі нестямній в очі глянь! (Б.-І. Антонич) 6. Розцвітай ти, веснонько красна, духом творчості все онови (П. Грабовський). 7. Благословенні ви, сліди, не змиті вічності дощами, мандрівника Сковороди (М. Рильський). 8. Брат ти мій, яка холоднеча! (Панас Мирний)

3. Знайдіть вигуки, поясніть розділові.

1. Ой, три шляхи широкії докупи зійшлися (Т. Шевченко). 2. О, що за туга розум мій опала! (М. Зеров) 3. Ах, ці вже жінки! їм би тільки плакати... (Ю.Смолич) 4. Гей, простори які, любо-мило землі (В. Винниченко). 5. Ех, не життя було — рай! (В. Близнець) 6. Ба, ноніжче села, при тіснині, вже виднілися широкі річки і ставки (І. Франко). 7. У, благородна псина: тобі воля дорожча, ніж задоволена злість (М. Коцюбинський). 8. Фу, яке свинство!.. (М. Коцюбинський) 9. Хе, от вже й втомився (М, Коцюбинський).